

СУМСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ПРАВА
ЛІГА СТУДЕНТІВ АСОЦІАЦІЇ ПРАВНИКІВ УКРАЇНИ

**РЕФОРМУВАННЯ ПРАВОВОЇ СИСТЕМИ
В КОНТЕКСТІ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ**

МАТЕРІАЛИ

Міжнародної науково-практичної конференції
(Суми, 18–19 травня 2017 року)

Частина 1

Суми
Сумський державний університет
2017

ДИСКУСІЙНІ ПИТАННЯ МОЖЛИВОСТІ ЗАКРІПЛЕННЯ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ЮРИДИЧНИХ ОСІБ В ЧИННОМУ ЗАКОНОДАВСТВІ

Пономарьова А. В.

Студентка II курсу ННІ права

Сумського державного університету

Науковий керівник: Завгородня В. М.

к.ю.н., доцент, завідувач кафедри МСЄП ННІ права

Сумського державного університету

Як зазначено у ст. 38 Статуту Міжнародного Суду ООН, Суд, який зобов'язаний вирішувати передані йому спори на підставі міжнародного права застосовує, серед інших джерел, загальні принципи права, визнані цивілізованими націями [1]. До таких принципів належить і відома ще з часів Давнього Риму правова аксіома: «Ніхто не може передати іншому більше прав, ніж має сам»

Двадцять століття стало добою технічного прогресу і початку освоєння космічного простору. В 1980 році американськи громадянин Д. Хоуп створив організацію «Місячне посольство» (The Lunar Embassy), яка продає сертифікати на володіння земельними ділянками на Місяці та на інших небесних тілах. Такі сертифікати є досить популярними, їх власниками стали, зокрема, колишні Президенти США Дж. Картер, Р. Рейган, Дж. Буш, а понад півтори тисячі топ-менеджерів найвпливовіших трансконтинентальних корпорацій, 40 астронавтів НАСА, Дж. Траволта, А. Шварценегер та ще більше 500 світових зірок музики, кіно і спорту. Ділянку на Місяці площею 1 акр (40 соток) пропонується придбати всього за 100 доларів. На продаж виставляються стандартні ділянки на видимій стороні Місяця в районі моря Вологості. Неподалік від території, що продається, розташовані кратери Білліад, Гассенді і Кампан. Уся подібна інформація вказується на сайті продавця [2].

Компанія-продавець зареєстрована в штаті Невада (США), в окружному суді Сан-Франциско. Власник цієї компанії встановлював свої права на Місяць як безхазяйне майно та оголосив себе його володільцем, як і інших планет Сонячної системи, крім Землі та Сонця, отримавши при цьому в земельній службі Сан-Франциско Свідоцтво про право власності на Місяць та 52 небесних тіла Сонячної системи. Відтоді шляхом укладання договорів купівлі-продажу компанія «The Lunar Embassy» здійснює продаж ділянок на Місяці та інших небесних тілах: офіційні представництва американської компанії відкрито у 35 країнах (Англія, Франція, Японія, Російська Федерація та ін.). Водночас і на території України функціонує так зване «Місячне посольство», а власниками земельних ділянок на Місяці є відомі українські олігархи, «Раффайзен Банк Аваль», «Приватбанк» та інші особи й організації [2].

У той же час, низка міжнародно-правових документів, як юридично обов'язкових договорів, так і резолюцій ООН і інших авторитетних міжнародних організацій не допускають привласнення Місяця, так само, як і території інших небесних тіл. Так, Декларація правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору, проголошена Генеральною Асамблеєю ООН у 1963 році [3] передбачає, що дослідження і використання космічного простору здійснюється заради добробуту і в інтересах всього людства. Космічний простір і небесні тіла відкриті для дослідження використання всіма державами на основі рівності і згідно з міжнародним правом. Космічний простір і небесні тіла не підлягають національному привласненню ні шляхом проголошення на них суверенітету, ні шляхом використання або окупації, ні будь-якими іншими засобами.

Аналогічні положення містить Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла 1967 року [4]. Ст. I Договору передбачає, що дослідження і використання космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла, здійснюються на благо і в інтересах всіх країн, незалежно від ступеня їх економічного або наукового розвитку, і є надбанням всього людства. Космічний простір, включаючи Місяць та інші небесні тіла, відкрито для дослідження і використання всіма державами без будь-якої дискримінації на основі рівності і згідно з міжнародним правом, при вільному доступі у всі райони небесних тіл.

Ст. II прямо вказує, що космічний простір, включаючи Місяць та інші небесні тіла, не підлягає національному присвоєнню ані шляхом проголошення на них суверенітету, ані шляхом використання або окупації, ані будь-якими іншими засобами.

Отже, так звані «місячні посольства» займаються незаконною діяльністю, що прямо суперечить міжнародному праву. При цьому результати цієї діяльності не такі вже й безневинні. Прагнення космічних держав світу на освоєння Місяця зумовило численні звернення громадян, які є власниками ділянок на Місяці, до адміністрації Президента США та Національного управління з аеронавтики і дослідження космічного простору США щодо виплат їм грошової компенсації за використання їхніх ділянок на Місяці.

Більше того, ситуація створює загрозу порушення міжнародного принципу вільного дослідження та використання космічного простору. Отже, проблема вимагає якнайшвидшого вирішення.

Наведені нами положення міжнародних документів дають підстави дослідникам зробити висновок, що поверхня або надра Місяця, природні ресурси, які там можуть бути не можуть бути власністю якоїсь держави, міжнародної міжурядової або неурядової організації, національної організації або неурядової установи або будь-якої фізичної особи

[5]. Однак норма про те, що Місяць і небесні тіла не підлягають національному привласненню дещо суперечлива, адже загальне поняття «національне привласнення» може трактуватися по-різному. Положення міжнародних договорів не встановлюють прямої однозначної заборони привласнення і придбання ділянок Місяця та інших небесних тіл, наприклад юридичними чи фізичними або міжнародними організаціями.

Як зазначає Н. Р. Малишева, цивільне законодавство не відносить Місяць та інші небесні тіла до кола об'єктів цивільних прав – такі об'єкти цивільних прав взагалі не виникли. Вирішення питання віднесення чи не віднесення небесних тіл, включаючи Місяць, до об'єктів цивільних прав знаходиться поза компетенцією національного законодавця, а відсутність цивільного законодавства, на підставі якого можна було б набути право власності на космічний простір та небесні тіла, також робить неможливим виникнення речових цивільних прав [6].

Наразі, Китайська Народна Республіка є єдиною державою світу, котра відреагувала на спроби продажу ділянок на Місяці, офіційно, на державному рівні визнавши купівлю-продаж місячних ділянок шахрайством та заборонивши діяльність «Місячного посольства» на своїй території. Однак, вважаємо, що зусиллями окремих держав наведена проблема вирішена бути не може. Потрібен окремий міжнародний договір, який заборонив би подібну практику і передбачив би відповідальність держав за її заохочення чи, принаймні, потурання.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Статут Організації Об'єднаних Націй і Статут Міжнародного Суду ООН; Статут від 26 червня 1945 р. [Електронний ресурс] Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_010
2. Лунное посольство в Украине. – [Электронный ресурс] Режим доступа : <https://www.luna.ua/>
3. Декларація правових принципів діяльності держав з дослідження та використання космічного простору ООН від 13 грудня 1963 р. [Електронний ресурс] Режим доступу : http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/995_a31
4. Договір про принципи діяльності держав по дослідженню і використанню космічного простору, включаючи Місяць та інші небесні тіла від 27 січня 1967 р. [Електронний ресурс] Режим доступу : http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/995_480
5. Семеняка В. В. Міжнародно-правовий принцип непривласнення місяця та інших небесних тіл: питання теорії та практики / В. В. Семеняка [Електронний ресурс] Режим

доступу : <http://docplayer.net/45716032-Mizhnarodno-pravoviy-princip-neprivlasnennya-misyasya-ta-inshih-nebesnih-til-pitannya-teoriyi-ta-praktiki.html>

6. Малишева Н. Р. Застосування міжнародно-правового принципу непривласнення місяця та інших небесних тіл до нових світових реалій / Н. Р. Малишева [Електронний ресурс] Режим доступу : <http://vuzlib.com/content/view/2260/73/>